
Nødvendig helsehjelp – hvis iranske myndigheter tillater det

LEDER

THOMAS BREMNES

thomas.bremnes@unn.no

Thomas Bremnes er lege i spesialisering i psykiatri ved Universitetssykehuset Nord-Norge og medlem i Legeforeningens utvalg for menneskerettigheter. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Iranske myndigheter arresterer leger som utøver sin grunnleggende moralske plikt til å gi helsehjelp til alle som trenger det. Det kan vi ikke godta.

Se for deg at du som lege på sykehus eller legevakt får inn sårede pasienter, men at myndighetene nekter deg å stoppe en blødning eller behandle et brudd fordi pasienten har et livssyn eller politisk ståsted som ikke aksepteres. Og om du likevel skulle få til å gi nødvendig helsehjelp, risikerer du som helsepersonell arrestasjon og straffeforfølgelse. Dette er realiteten for våre kollegaer i Iran [\(1\)](#).

Legegjerningen er grunnleggende sett et etisk anliggende, og vi er forpliktet til å bruke vår medisinske kunnskap og moralske klokskap til å hjelpe alle mennesker med medisinske behov uavhengig av seksuell legning, livssyn eller politisk ståsted. Å bli hindret fra å gi nødvendig helsehjelp til pasienter er utenkelig for de fleste av oss og strider mot grunnprinsippene i medisinsk etikk. I tillegg er det et klart brudd på menneskerettighetene.

I møte med Legeforeningens menneskerettighetsutvalg gir iranske leger som jobber i Norge, uttrykk for at de er svært bekymret for sine kollegaer i hjemlandet. De rapporterer om kollegaer og venner som blir arrestert for å gi nødvendig helsehjelp til personer med et politisk ståsted eller livssyn som ikke aksepteres av det iranske regimet. Bekymringene har rot i virkeligheten og er godt dokumenterte. De iranske legene ber om Legeforeningens støtte i kampen mot det iranske regimets praksis, og de ønsker at Legeforeningen bruker sine kanaler både nasjonalt og internasjonalt for å belyse regimets ugjerninger.

«Å bli hindret fra å gi nødvendig helsehjelp til pasienter er utenkelig for de fleste av oss og strider mot grunnprinsippene i medisinsk etikk»

Iranske leger som demonstrerer mot myndighetenes tyranni, møter voldelige tiltak fra regimet. I fjor ble en kvinnelig kirurg drept i en fredelig demonstrasjon i Teheran (2). Flere bilder og filmer fra demonstrasjoner i Iran viser at myndighetene hindrer leger og annet helsepersonell i å hjelpe skadede og sårede demonstranter som er blitt utsatt for voldsbruk fra det iranske politiet eller revolusjongarden (3). Leger får instruksjoner om å rapportere sårede demonstranter til myndighetene slik at de kan straffeforfølges, og de risikerer selv fengsel for å hjelpe skadede og sårede demonstranter. I tillegg har regimet i Iran over lengre tid bestilt falske dødsattester fra iranske leger og bedt dem journalføre uriktige opplysninger (4).

Iranske leger tvinges til uetisk arbeid og får ikke utøvd sitt virke i tråd med våre helseetiske grunnprinsipper (4). Iranske leger i Norge forteller til menneskerettighetsutvalget at iranske myndigheter ikke respekterer legenes autonomi og prinsippet om medisinsk nøytralitet. Slike forhold er et veldig dårlig utgangspunkt for å sikre at alle mennesker i Iran får den helsehjelpen de etter menneskerettighetene har krav på. Legeforeningens utvalg for menneskerettigheter jobber for å forebygge og følge opp slike menneskerettighetsbrudd samt øke forståelsen for sammenhengen mellom helse og menneskerettigheter.

På bakgrunn av demonstrasjonene i Iran og rapporter fra landet vedtok Verdens legeforening (World Medical Association) i oktober i fjor en resolusjon som tar til orde for at iranske myndigheter må overholde menneskerettighetene, inkludert retten til fredelige demonstrasjoner (5). Rapportene som ligger til grunn for resolusjonen, antyder at det iranske regimet bruker ambulanser for å frakte arresterte demonstranter til fengsel og at annet helseutstyr og medisinske fasiliteter også blir brukt til andre formål enn helsehjelp (4). Verdens legeforening ber videre iranske myndigheter om å respektere legers autonomi, særlig legers etiske plikt til å gi helsehjelp til alle som har medisinske behov, samt sikre at medisinsk utstyr og fasiliteter kun blir brukt til helseformål (5).

Legeforeningen, ved president Anne-Karin Rime, har meddelt i et brev til den iranske ambassaden i Norge at vi ikke kan akseptere at et økende antall leger og annet helsepersonell blir truet, arrestert og torturert i Iran fordi de utfører sitt vanlige medisinske arbeid (6). Arbeidsforholdene for leger og annet helsepersonell i Iran er totalt uakseptable, og de iranske myndighetene må vite at verden følger med og reagerer.

Politisk oppmerksomhet er ett av virkemidlene både den norske og den internasjonale legeforeningen bruker i denne saken. Verdens legeforening og Den norske legeforening krever trygge arbeidsforhold for alle leger og annet helsepersonell i Iran. Helsepersonell har rett og plikt til å gi nødvendig helsehjelp, og alle pasienter med medisinske behov har rett på hjelp uavhengig av seksuell legning, livssyn eller politisk ståsted. Våre iranske kollegaer trenger vår støtte og solidaritet. Vi må stå opp og protestere mot det iranske regimets praksis så lenge det er behov for det.

REFERENCES

1. Center for Human Rights in Iran. Iran Protests: More Doctors Treating Protesters Killed, Tortured and Detained. <https://iranhumanrights.org/2023/02/iran-protests-more-doctors-treating-protesters-killed-tortured-and-detained/> Lest 8.9.2023.
2. Weinthal B. Iran's regime kills a female surgeon during doctors' protests in Tehran. The Jerusalem Post 29.10.2022. <https://www.jpost.com/middle-east/iran-news/article-720973> Lest 8.9.2023.
3. Christiansen H, Ismaeli A. Hun ble skutt og såret da hun demonstrerte. Men hun tør ikke dra til sykehuset for å få hjelp. Aftenposten 25.10.2022. <https://www.aftenposten.no/verden/i/Moolm0/hun-ble-skutt-og-saaret-da-hun-demonstrerte-men-hun-toer-ikke-dra-til-sykehuset-for-aa-faa-hjelp-> Lest 8.9.2023.
4. Yazdankhah S, Khusrawi A. Regimet i Iran tvinger leger til uetisk arbeid. Tidsskr Nor Legeforen 2022; 142. doi: 10.4045/tidsskr.22.0720. [PubMed][CrossRef]
5. World Medical Association. WMA Resolution On Human Rights Demonstrations In Iran. <https://www.wma.net/policies-post/wma-council-resolution-on-human-rights-demonstrations-in-iran/> Lest 8.9.2023.
6. Den norske legeforening. In support of the Iranian people. <https://www.legeforeningen.no/contentassets/fe16427a1dc14c6d92980c3f118b5be8/in-support-of-the-iranian-people.pdf> Lest 8.9.2023.

Publisert: 20. november 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0641
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 15. juli 2026.